

TEMPS ERA TEMPS

El nou carrer Cervantes

Esta setmana s'ha dixerat enllestit el tercer tram de la reforma del carrer Cervantes a l'eixample del Temple, popularment, *l'ensanxe* de Tortosa. Les obres que resten fins l'estació del tren estan molt avançades. El carrer, que abans era una via de gran circulació rodada i que fou un mal camí de carro si anem encara més lluny, quan Tortosa estava envoltada de muralles, quedarà convertit en un passeig ampli.

Josep Bayerri Raga,
periodista

El 8 de maig de 1867 va arribar el tren a Tortosa, i un any després s'inaugurava el primer pont ferroviari. L'estació quedava a mig quilòmetre de la muralla del Temple. Tortosa estava envoltada de castells (la Suda i Tenasses), fortins (Bonet, el Carme i Orleans) i muralles que els relligava tots. La muralla del Temple, al sud, baixava des del pla de les casernes d'infanteria fins al riu amb dos portals d'accés a la ciutat, el del Temple i el de Sant Joan, amb una important fortificació al mig que es va posar en evidència en excavar per a construir el pàrquing de la plaça. Es van tardar onze anys a començar l'enderroc de la muralla per a obrir la ciutat cap al seu creixement natural en direcció sud. Fou un procés lent i ple d'entrebancs, en moments en què no hi havia una autoritat consolidada, entre 1868 i 1875, a causa del període revolucionari i la guerra civil carlista.

El gener de 1886 l'Ajuntament aprovava el projecte definitiu de l'eixample, signat per l'arquitecte Sebastià Cabot; i l'any següent, la parcel·lació, pel mestre d'obres Jaume Ortega. Poc després, es decidia la retolació

El carrer (abans, camí) que unix l'estació del tren amb el centre Tortosa ha estat, des de fa segle i mig, un dels eixos de la vida ciutadana. NÚRIA CARO

dels carrers. En sentit de llevant a ponent, els noms assignats foren: carrer de la Unió, el que anava per sobre la muralla; carrer Campomanes; carrer Berenguer IV, carrer dels Genovesos, carrer Aldana, i Ronda de Reus, seguint la tanca de l'estació. Pel que fa als transversals de nord a sud: carrer Historiador Despuig, carrer de l'Estació, carrer Aranda, carrer Sant Ildeafons, carrer del centre i finalment carrer del Temple. El lloc central de l'eixample l'ocuparia una gran plaça, a la qual es dona el nom del rei Alfons XII,

mort feia tres mesos als 28 anys, en reconeixement pel fet que el gener de 1878 havia signat la disposició que autoritzava l'enderroc de la muralla per a urbanitzar l'eixample, tot i l'oposició fins al darrer moment dels militars, que volien mantenir Tortosa com a plaça forta de primer ordre, amb un govern comandat per un general.

Alguns dels noms inicials no són els actuals: el temps i les circumstàncies ho canvien tot. El carrer de la Unió fou rebatejat com a Teodor González el 1918. El carrer Comte

d'Aranda passà a recordar el director de l'Observatori de l'Ebre, Ricard Cirera. El carrer del Centre esdevingué carrer dels Màrtirs, tot i que al 1979 s'hi afegí *Màrtirs de 1640*. El carrer Campomanes fou convertit en carrer Argentina, el 1947, arran la visita a Espanya d'Evita Perón, dona del dictador argentí defensor del règim franquista, motiu pel qual el Govern ordena als ajuntaments més grans que hi posen el nom de *República Argentina*; cosa que molts van fer literalment, com Barcelona, però

a l'Ajuntament de Tortosa els va semblar que la paraula *república* era massa atrevida i es van quedar amb el nom del país. Finalment, el 1951 es donava el nom de San Juan Bautista de la Salle al tram superior del carrer dels Genovesos, davant del col·legi. Fins i tot la plaça Alfons XII fou plaça de la República entre 1931 i 1939.

El més important de tots, el carrer de l'Estació, passà a retolar-se com a carrer Cervantes arran les commemoracions que es van fer a tot Espanya el 1916 amb motiu del tricentenari de la mort de l'escriptor castellà. Durant els anys de la postguerra el carrer Cervantes fou el passeig ciutadà per excel·lència. Els diumenges a la tarda s'hi tallava el trànsit i moltíssima gent, a manca d'altres divertiments, es passava hores caminant de punta a punta en dos columnes, anada i tornada, una volta i una altra. Això sí, durant els primers anys de la dècada dels quaranta, quan des de dos grans altaveus instal·lats al local de Falange, davant de l'actual Cambra de Comerç, es difonia l'himne «Cara al Sol», la gent s'havia d'aturar i saludar alçant el braç. Mentrestant, a l'altre cap de carrer, els "senyors" del Club de Tennis s'ho miraven asseguts a les seues butaques ■